

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra
a 26. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, esütörtökön és szombaton délelőn.
Ára évi negyvedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasábas sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdj. Előzetes és hirdetés a kiadó hivatalnál keseltetik.
A nyilatkozatok cikkek sora után 15 ft. előleges befizetése mellett a szerkesztőséghez czimzandók.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Előfizetési felhívás

A

K. KÖZLÖNY

1865-dik évi folyamára.

E lap legnagyobbított alakban diszes kiállítással fog új év elején kezdve megjelenni, előfizetési ára az eddigi maradván, u. m.

Egészévre . . . 12 forint.
Félévre . . . 6 „
Évnyegyedre . . . 3 „

Az előfizetési pénz kiadó Stein János középutcai könyvkereskedésébe küldendő, hol a megrendelt példány pontos megkülönböztetéséről intézkedve van.

Sylvester estvéjén.

(S.) Ismét egy évvel öregebb az idő, gazdagabb a történelem.

Ez sem volt derültebb a többinél; életünk szekere csak úgy görnyedez az aránytalan rakomány alatt, mint a lefolyt évtizedben.

Sok szél és fagy, kevés napfény jellemzik napjainkat, s borongó láthatárunkon Iris titító szivárványa helyett folyvást barna fellegek csoportosulnak.

Élményeink, miket a hazai köz- és magánélet, sőt még a társadalmi és családi viszonyok évkönyvébe is be kelle jegyeznünk, nem tartoznak azok közé, melyekre örömmel tekinthetne vissza a hazafi és politikus.

Vesztéseinket csak az egykedvűség nem nevezné súlyosaknak; emlékeinkben csak az elfáradt érzékelenség nem találná fel az üröm epesztő keserűségét.

Pedig mi számosak és sokfélék azok!

Tán soha, rendes körülmények közt legalább egy évben sem szakadt le ily sok nagy tehetség, annyi jeles fia a hazának a buba merült anya kebeléről, mint ebben az 1864-ben.

A sok közül csak Fáy Andrást, Szalay Lászlót, Kazinczy Gábort, Madách Imrét, Hajnik Pált, Reviczky Szevért, Beniczky Emilt és Zilahy Károlyt említhetjük, kik mindnyájan díszre váltak a nemzetnek, s a kik közül többen a hon határain kívül is dicsőséget araszottak a magyar névre.

Ennyi friss sir, ennyi letarolt babérkoszoru láttára megdöbben ugyan a kegyeletteljes bonfi szív; de lehellen, hogy a lélek halhatatlanságáról még a legkonekabb materialista is meg ne győződjék.

De, ha ezen egyesek, ezek a szellemi titnemények, miután egy egész országot betudtak tölteni fénysugaraikkal, meg nem semmisülhetnek, kétkedhetünk-e egy egész tetterős nemzet örökéletén?

Már csak e meggyőződés is megnyugtathatná a kétkedőket, új erőt s önbizalmat önthetne a vigasztalásba, ha ilyenek volnának, s ilyforma vigasztalásra egyáltalában szükség volna.

Más téren sem volt kedvezőbb az idők járása felettünk.

A nagy fontosságú alkotmány-vita s a testvérmegszakadások között fenforgó, valódi érdekekkel ellenkező idegenszerű versengés még mind nincs kiegyenlítő.

Alig hogy inségben szenvedő Királyhágón teli testvéreinknek némi segínyt nyújthatánk, csakhamar magunk is hasonló részvétre szorultunk, az országrésztünkben dult elemi csapások következtében. Mezei gazdáinkat a rendkívül rossz termés, iparosainkat és kereskedőinket az általános pénztelenség s tületpángás keseríti, ide járulván még a növekvő közterhek nem könnyű gondja is.

Arról is nevezetes ez az esztendő, hogy ennek folytán lön egész Erdély közöbajtásával ellentétben álló irányban megkezdve a vasut építése, azon egyetlen mentő eszköze, mely az adózási képesség folytonos megerősítésének már-már szomorúvá váló nyomait elenyészeltetni, nemzet-gazdászataunknak új lendületet adni, s alástlyedti anyagi helyzetünk részben legalább fűlegelni képes leendett.

És mégis, dacára a milliókra menő vesztésnek, a mérleg ó-é bezártával erkölcsi tekintetben kedvező eredményt mutat fel. Egy nemzet, mely ősi jogaihoz, kipróbált ezredéves alkotmányához ennyi s ekkora büszséggel tud ragaszkodni — mert tudja, hogy csak e biztos talapzaton, ez atlaszi vállakon nyugszik a népelet mindensége, mert tudja, hogy a törvény kenyér, melyből élneknek, forrás, melyből enyhülést merítenek az igazságot ehézők és szomjazók s végre védmű, mely megoltalmaz, — az ily nemzet mondjuk: bátran bevárhatja borura a derült.

A népek karácsonfaja ezuttal is meglehetősen kopáron maradt, ez azonban még nem elegendő ok erélyünk lehűtésére, sőt ösztönül kell hogy szolgáljon még nagyobb buzgalom kifejtésére a törvények tiszteletében magunk s mások irányában. Nyegle kishitűség, olvasó és szenteltvíz nem segítnek a mezővárbajokon; csak megkettőztetett szorgalom, munkásság és takarékoság tehet ismét vagyonsokká, csak folytonos tanulás, olvasás, közintézetek s irodalmunk pártolása fejlesztheti, fokozhatja művelődésünket.

Jelenleg ugyan még kedvezőtlen idők járnak az önfeláldozásra nézve; mindazonáltal elbíhatjuk, hogy mindazon állhatatosság és kitartás fejében, miket szorult anyagi körülményeink közepett is a közzog mezején a jelen takaréki pénztárába letettünk, jogérvényes utalványt nyertünk, a jövő kincstárából szebb napokért beváltandót.

Ezzel tartozik nekünk a sors, s bizton reméljük is, hogy tartozását biány és késedelem nélkül beváltandja.

Ámde nekünk is van egy elutasíthatlan tartozásunk, melynek részletfizetéseit felüggesztetünk saját magunk és utódaink iránti tekintetből nem lehet, nem szabad, bárha azok e perczben terhes, de bő kamatokat ígérő előlegezésekkel vannak összekötve.

A magyar ember folyvást kitűnő hódolat-al ragaszkodott királyához s imádtá hazáját; ez most is jelszavunk, reméljük tehát: hogy a jövő évben is mindnyájan együtt leszünk ugyan e zászló alatt, melyet eddig is követettünk, és — legyen szabad hozzátennünk — együtt e lap körül is, mely szerény hatáskörében hű kinyomata kíván lenni a nemzet és ország közakarátának a közös szabadság és valódi alkotmányosság érdekében. Isten velünk!

Még egy szó a népnevelés ügyében.

Közelebből, kivált lapjaink, cikkek után cikket hoznak a népnevelés érdekében. Tervre tartunk felhozva. Tankönyveket kívánunk, mesteri képezde czélszerű berendezéséről szólnak és a tanítói állomások díjazásáról, újabb állomások alapításáról emlékeznek. Pedig tankönyvekben nincs hiány, s a mennyiben tán iskoláink növendékeinek értelmiségéhez mérve talán nem volna elég népszerű, nem nagy baj lenne utándolgozni. Hanem az

már egészen más kérdés, miként lehessen tanítói állomások alapítani és a meglevőkön a tanítók díjazását javítani. Mert tisztességes fizetés hiányában a képezde haszontalan intézet. A képzett egyének nem fognak csekély jövedelmű tanítói állomásokra bevezekedni, hol még a mindennapi életszükségeket is nélkülözni kelljen. Pedig hogy körülményeink közt iskoláink komor állapotán a hívők áldozatkészsége alapján segíthessünk, szóba se hozható. A földirtokosság napjai nehezék. Megnehezítették a másfélvezetű nehéz idők. S ezen időben a vétkes gondolatlanság, a kiadásnak a bevételekhez nem alkalmazása. Mert a ki munkál, csak jutalmat lát, s ha a meglelt 6 król csak 5 kr költök el, nem állhat elő hiány; sőt évről, évre marad fenn egy-egy fillér közintézetek számára. Mig így a kevés kivéteket kivéve, kiknek adakozásával minden lépten találkozunk: egy tetemes rész saját magán is alig képes segíteni, sőt fájdalom, az értelmiség a honoratiók körében sem jár a rendes uton. Mert mig Mikókn, s hazánk hű leánya báró Radáké az öltözet és étkezés körül egyszerűsödnek: annyinál az alantabb körökből, hol a mindennapi szorgalom, munkásság szerzi be a mindennapi, megfizetett ebédek, torták, fagyaltas oszonnak járák s felemészti a közügy igényelte filléreket. Sőt hallottunk egy gazdatisztet, ki leányainak betöltötte a saját maguk szötte kelméből készírti bankbánkár. Az igaz, hogy ez egyetlen eset, mert másutt mind megfordíva van; szóval nincs mit szépsítsük a dolgot, mert arra kílátunk nem lehet, hogy iskoláinkat most saját örökben rendezzedhesstük. Pedig tovább már minden balogatás ropant bűn, kivált meggyőink, hol a nép elfeledve anyai nyelvét, levetkezi nemzeti jellegét, s reánk nézve meghal feltámaszthatlanul. De hát az istenért mit csináljunk?! Szerintem egyetlen mód, miáltal segíthetünk, hogy a pap-ság hozzon áldozatot. Vegye át az iskolázatás nehez, de gyönyörűsége igáját. Mert a hol a pap annyira van foglaltva hivatalával, hogy tanítani nem érkezik, ott a nagyobb népességű egyházaknak van rendezett iskolájuk, csak felügyelni kell. S pedig, hogy még itt is ráérkeznek órákat adni napokint, mutatja a kolozsvári és sz. udrarhelyi stb. egyház, melyeknek lelkeszei segéd-tanárkodnak.

A kisebb népességű egyházak papjai pedig valóságos ráérnek rendszeren tanítani legalább téli időnyen az iskolaképes gyermekeket. Közelebből egy püspöki rendelet ajánlja az előjárásnak, hogy a tanítók iránt teljes szigorral legyenek; ugy de képezetlen tanítókat annyi helyről ha elszakítjuk, a se leszen ki éneket vezessen, s bár az A B C-t tanítsa: mert a kondásnál kevesebb fizetésre hol kapunk egyént. Az ilyeneket tartásuk a t. papok segédeknek, de a rendes tanítók legyenek ők és tanítsanak hazafiai lelkiismeretességgel. Ekkor a nép is felfogja járni gyermekeit, ha látja az eredményt. A tanári értekezletek pedig nem hogy ellenkezzenek a pap-ság jelenléte miatt, de rendre szűnődően járák be rendre a vidékeket, tartásnak értekezleteket, oktassanak, lelkesítsenek, buzdítsanak.

M.

Bécs, dec. 23.

Külföldi levelezés.

Dunafejedelemség, dec. 23.

A Dunafejedelemség, más nével Romania hazafi értelmisége érdekel várja az erdélyi vasut ügyét, melynek tárgyában a kamara, mint halatszik, szintén határozni fog a birodalmi tanács végzése után azonnal. Stírtin halljuk emlegetni, hogy az osztrák sztarosztások is az agéntiák törvénytervő hatalma főlőti s nemskára határoz Romania kormány. Az austriai posta ugy volt, hogy csak új évig szolgál be a Dunafejedelemségbe, most már april 2-dikáig van a határozott idő, hogy addig alkalmas posta személyzet szerveztessék. A postarendszer egészen osztrák mintára van fektetve, kivéve, hogy az újság és teher szállítása olcsóbb. Most egy Dunafejedelemségbe járó hírlaptól Pestről 8—10 krajczár bélyeg fizetetik, Kolozsvárról 4—5 kr, akkor a határig egy krajczár, a vám hitelesítő szintén lesz valami s a határtól egy kr, s így különösen a távolabbi hírlapok féltanyiba kerülnek. Hogy ez Ausztria nézve minden tekintetben hátrány, kétségkivüli. De az

itteni értelmes gondolkodás szerint ideje, hogy Románia saját lábán álljon, s az idegen ajtókat bezárja. Eddig itt volt osztrák, francia, muzsika posta, ezentúl nem lesz csak román. Bárha ezek is érdekesek, de nem kevésbé, a mi most csaknem közbeszéd tárgya itt, hogy a román kormány egy rom. kath. papi seminarium fölállítását Jassiban elhatározta. A seminarium a végre lesz, hogy az oltári rom. kath. magyar falvak népének papokat növeljen. Használati nyelv a román. Az intézet hét osztályból áll, mely legközelebb csak négy osztálylyal fog megugyni. A tanulók és tanárok Romániában születtek vagy honfiasítottak kell hogy legyenek. A program a vallás és közoktatási miniszter Cretulesco által van aláírva. A seminarium a belügy, igazság és vallás miniszteriumok s a romai kath. püspök tudtával, szóval egészen kormány kezelés alatt fog állani, melyről mihelyt többet tudunk, közölni fogjuk.

Tudtukkal egész Európában ez az első példa, hogy egy kormány nagyrészt idegen ajku és hitfelekezeti népnek papnövelést állított, s azt a közönséges budgetből fizesse. Kell-e ennél szebb türelem és kereszténység? Boldog új esztendő!

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

Gerend, dec. 24.

Tagosításunk több év előtt zátonyra került hajóját — kedvező vizállás s szelek lengővé tevén — a kormányosok megfeszített igyekezetek valahára biztos rővbe vezérelt. Képek nélkül szólni, mi e prózá, bár közhazsna tárgyhoz úgy sem illik: községeink határának tagosítás ügye még az 1859-dik évben vette kezdetét; 1860-ban a földes részletes felmérése megtörtént; azonban az urbéri ügyek kezelésében hirtelen beállott zűrzavar, egyik legtekélyesebb birtokosnak erre következett véletlen halála, végre a gazdálal grófi birtok akkori kezelőinek tappintatlansága s merev magatartása az ügy befejezését több évvel hátravetették; míg az éppen említett jószág igazgatóságában történt előnyös változás egyfelől, s az illető törvényszéki közegek nagyobb erélye másfelől lehetővé teszik, hogy a többször eredménytelenül megkísértett békeegyezmény a volt urbéri közönség és birtokosság között létrejőjön. A határ új felosztásának ezen alapon készült tervezete felsőbb helyen megerősítetvén, működő mérnökünk múlt november hóban a kihatást megkezdte, s a legkedvezőtlenebb időjáráz dacára szerencsésen be is végezte; mire ns. Tordamegye alker. törvényszékének hitelesítő bizottságja az új tagok megvizsgálása, hitelesítése és hivatalos átadása végett folyó hó 15-én helységünkbe kiszállott.

Örömmel tudvászottuk a bizottság tagjait, kik a hirtelen beállott téli idő s a mérnök új barázdált majdnem két újjnyi vastagon borító friss hólepelől meg nem retteve, csak hogy a minnyájunkra néve egyiránt fontos téli tárgyasági munkát lebejtessék tegyék, ezen mondhatni téli hadjáratra elszánták magukat, s nyolaz nap lefolyása alatt kiűn a határon és benn a szobában mindent megtettek arra, hogy az ügyet véglegesen befejezve, nagy és kis birtokos új tagja kizárólagos tulajdonosának tekintesse magát. Fogadják öszinte köszönetünket hivatalos buzgalomukért.

Melánlyó elismeréssel kell megemlékeznünk működő mérnök Liska János ur munkájáról is, ki a határ új felosztásának csinosasága, az egyes táblák, határ- és közlekedési utak észszerűsége, valamint az egész munkát körül kifejtett tappintatos erélyessége által szakképességeink újabb bizonygását adta.

Végül nem mellőzhetjük hallgatással nagyobb birtokosaink (ösv. gróf Kemény József, gr. Kemény Sámuel hagyatékú tömege és Bánfi Kata báróné) előzetességét és áldozatkészségét, mely míg egyfelől a volt urbéri közönségnek a lehetőség határai közt mindenben engedve a kibékülés útját egyengette, másfelől az egyházak és iskolák fekvő birtokait tetemes adományozásokkal gyarapította; legyenek áldva érte!

Ez most nincs egyéb hátra, mint Isten áldását kérni határunkra. Vajha a közelebbi évek sokféle terhei alatt anyagilag és erkölcsileg sokszorozódó népünk megelégtett szorgalom és munkásság által azt a méltó inkább megérdemelné teljes erejéből igyekeznék!!

— th.

N. Tordas, dec. 16.

Társadalmi életünk teljesen öszhangzó a hangulattal, a minőbe az idő hozza beennünket. Akár hány alkalom, melyek régebben felvidítottak, mozdításra hoztak, most csendesen mulnak el. Hába, nincs kedv, mely a zajos életnek rugója szokott lenni. Azonban koránt se hagyjuk, mintha mi a nevetéstől egészen elszakított volna; hogy mikor van ok nevetni, nem tudunk. Ilyen vig estélyt szerze nekünk dec. 15-én a helybeli szorgalmas műkedvelő

társulat. Mielőtt azonban az említett előadásról részletesebben szólnánk, szövegesen röviden magáról a keletkezéskor levő intézetről, melynek gyarapítását tűzte ki dícséretes föladataul az említett társulat; annyival inkább, mivel e lapok hasábjain e tárgyról még egy betűt sem olvastam. Ez a létesítés pontján álló kisdödvő intézet. Csirája kibújt ezen — most már előfárá nőtt — intézetnek már 1848 előtt, a mennyiben két ezer frt már akkor meg volt szereve. Azonban közbejött 49, mely köztudomás szerint itt mindent eltemetett, s a politikai dör e gyenge csirát is leforrázta. A haza szállingózott polgárságnak mindenek előtt hajlék kellett, hol megpihenessen. Először anyagi romjait volt kénytelen felépíteni s csak azután láthata a szellemiekbe. E folyó évben lelkes gyámokok ápolás alá vették ez árva gyermeket; bizottság alakult városi f. h. Sándor Elek elnöklőte alatt, mely bizottság az akadályokat, melyek minduntalan utban állanak, ha a jelen körülmények közt köztintet számára tőket akarunk összekaparni, leltárvé megteremtett a tőket. Nov. 6-án alakító közgyűlés hivatalot egybe, melyben az említett elnök miután előterjeszté a gyűlés tárgyait, alaposan kidolgozott alapsabályokat olvasott fel, melyek elfogadtatván a jelenlévőket adakozásra szólítja fel, a hányódó kisdödvő nevében. A felszólítás 2000 frtot eredményezett, mely összeg a már azelőtt összegyűjtött 7000 frtra nötte ki magát s elhatározatott, hogy 1865 Szent-György napján az intézet megnyíljon. Ezután az eddigi elnök hivatalát átadja ifj. b. Kemény Istvánnak, kinek működésétől, melynek ösztönözze az ügy iránt való nemes buzgalma, hasonló sikert remélünk. Az aláírás most is foly, s a mint hallom, a tőke már 10,000 frt körül áll.

E szerint tehát e kicsiny város is élvezni fogja az áldást, melyet egy jól rendezett kisdödvő nyújt; leróttá a köztintezetek ágára vonatkozó tartozását is, még pedig olyan időben, mely legkevésbé alkalmas egy ily tartozás leróására, s hogy ez megtörtént kétségen kívül lehet köszönni a polgárság lelkes buzgalmának; lehet köszönni f. h. Sándor Eleknek, tanár P. Szathmári Károlynak, mint a kik e szent ügyet mondhatni a semmiből kiemeltek, utba indították az áldozatkészségben példaadók voltak; köszönetet érdemel L. Spillenber Lajos könyvkötő, ki saját munkássága által már néhány év óta jelentékeny összegekkel járult e célhoz.

Lássunk már most röviden a dec. 15-én ugyancsak ez intézet javára rendezett előadásról. Adott Fáy András „Régi pénzék” című 5 felvonásos vígjátéka. A társulat megemlékezett öreg írónkról, kit ma már a sir előnyugt, de ki életében mindig ilyenemlő intézetek létrehozásán fáradozott, s ugy gondolkodott, hogy ha már említett külön személyesen több nem működhetik, legalább művei által folyjon be ez ügy gyarapítására. A nők közül szerepeltek: Török B. (báróné) jó szinpadai magatartás, Bodor J. (Amália) csinos szinpadai alak, Bodor Antonia (szobaleány) kellemes hang és mozgékonyaság, Veress Kati (gazdasszony) helyes felfogás, tüzről pattant, Lengyel A. (Vaszlóné) könnyűség jellemző sajátosságai az említett kisasszonyoknak. Általán szerepeiket jó felfogással és annyi könnyűséggel adták a mennyit műkedvelőnőinkől meg lehet kívánni. Játékukat köztetés és közismerés kísérte. Köszönet az illető kisasszonyoknak az ügy iránt való nemes buzgalomukért.

A férfiak közül az est hőse Kovács J. (Vig Feri) volt, mint a ki szerepét oly jó felfogással és annyi könnyűséggel adta, a mennyit műkedvelőktől nem várunk. Zoltáni J. (Kados) játéka imitt amott egy-egy kis tulzást leszámita — a mit ő egyébiránt könnyen elhagyhat — sikerült volt. Somkerek M. (Mindszenti Károly) szerelmes szerepet vitt. Műkedvelőknél s még gyakorlott színészeknél is) ez a szerep az, a mely a kölcsönös tartózkodás miatt legkevésbé szokott sikerülni. Ezzel a nehézséggel kellett S.-nek is megküzdnie. S.-ben érzem és szónoki képesség van, ez a mai játékából is kitűnt és azon reményt keltett fel bennünk, hogy benne a társaság gyakorlás után jó szerelemest fog birni. Fejér F. (Kereszti) a társaságnak jelentékeny tagja. Néhál sikerült jelenetei vannak, azonban olykor-olykor kissé ő is tuloz. Foszót G. (Tallós) legfőbb érdeme, hogy szerepét nagyon jól megtanulja. Ezek voltak a „Régi pénzék” ben a főszereplők, a mellék szereplőkre csak annyit jegyzek meg, hogy mind nyáján jó felfogással és könnyűséggel játszottak. A zenét egy néhány iskolai ifjúnak önmaguk alkotta zenekara vezette, melyet a közönség élvezettel hallgatott és az illetőket tapsaival gyakran megajándékozta. L.

Háromszék, december.

Tisztelt szerkesztőség! Nem tudjuk minő rendeletet vett a pénzügyi hivatal a szaba-

dalom mellett főzhető 80 kupa pálinka iránti engedélyre nézve, de nekünk az, az eddigi rendes engedély megváltozása, ugy szólvá csökkentése miatt, nagyon visszsaon, sőt le- verdeg jón. Ugyanis, nevezetesen a s.-sz.-györgyi pénzügyi örség előlegesen kiadott egy szabadalomlevél mintát, melyszerint a községeken minden szabadalom-levelek kiállításának, a pénzügyi hivatalnál aláírandók. A minta jegyzések rovatában ki kellett fejezni: hány családtag van a háznál, hol pálinkát kell főzni, s hány hold birtoka van a családnak? Miután azok megkésztettek a községnek, s a pénzügyi hivatalhoz beadattak, azon hivatal ugy intézkedett, hogy a mely háznál 8 családtag nincs, és 12 hold szántóval nem bír, mindannak 40 kupán felüli szabadalomra nem hangzó levelet adott. És így megtörtént, hogy egy községben senki se kapott 80 kupás szabadalmat; mert vagy nem birt 12 holddal, vagy nem volt 8 családtag a háznál. Holott csak a hol naponta 2 egyén a háznál elköltő félterület pálinkát, már a 40 kupát évenként felülmúlja; naponta fertályt költvén el, a 80 kupát mulja felül. És így bizonyosra ki van számitva a nagy-gyárosok haszna egyfelől, máfelől a kazánok utáni pénzkiadás fölöslege; akkor, mikor másfelől is a sok erőltetett kiadás a nép nem győzi; akkor, mikor ily rendszerrel sertsziszálási moslók is a gyárakból készpénzen kell vásárolnia.

Közelebből megirtam vala, de nem jött világra, most ismételve közlöm, miszerint néhai kézi-széki alkatmánya királybíró Lázár David ur özvegye, 76 éves Szaniszló Borbára asszonyság, Seps-Zoltánban, leányának öz. Benkő Rófalón asszonyságának házában és apó karjai között elhalálozván, november 2-án tétetett le az ottani sirboltba, imát mondván felette dálnoki öreg lelkész Ferenczi János, és étfalvi lelkész Kiss Lajos urak, szónokolván köz megelégedésre szép tárgyatottsággal dálnoki ifjú lelkész Borbát Pál ur.

Laborfalvi úr. Berde Mózes ur és neje Márkos Rákhel asszony, a Háromszékbe eső hét unitaria eklezsia iskolának ajándékoztak külön-külön 60, összesen 420 o. é. forintot, kamatját a jobban tanuló iskolás gyermekek ösztöndíjára rendelvén.

Adjon az ég sok hasonló intézkedőket!

r. l.

KÜLÖNFÉLÉK.

Gyászbir. A hazai politikai és szépirodalmi némely lapokban megjelent leveleiről ismeretes Mihály Antal hazánkia nincsen többé! Folyó hó 26-án reggeli 5 órakor végezte be e földi igaz vándor pályáját, melyen 45 éven keresztül mindig gyermekies vigkedőllyel és gondtalanul haladott. És a férfunak, ki ezen idő alatt a haza egy pontján sem birt megállapodni, s kit bontósága alatt is csak felebarát szeretet gondozott, hulltetemait barátai helyezték a lehető fényűvel öröknugalomra. És a gyászszertartáson megjelent összes értelmisége az anyavárosnak, valamint a polgárság nagysokasága bebizonnyította azt, miszerint az elhunyt minden körben kedvelt egyéniség volt. Áldás poraira!

A kolozsvári polgári társalkodó közgyűlése megtartását, 1865. január 8-án azaz vasárnap délután 3 órára elhalasztotta.

Minden tavasz meghozza vándor madarait a fecskéket, az első hóhehely szintén elhozza csendesen az ó vándorait a hangversenyző művészeket. Egy legközelebbi magán tudósítás folytán értesíthetjük a közönséget, hogy nem sokára körülükbe fog érkezni Tausig zongoraművész, ki mielőtt, mint a muzsika czár első udvari zongoraművésze, állomását elfoglalná, körutat tesz s városunkban is hangversenyt rendezend; ajánlanunk őt annyival kevésbé szükséges, mivel pesti lapokból közelebbi pesti hangversenyzei után eléggé ismeretes; vele fog jönni s remélendő hangversenyben részt veendő neje Frabeli Serafin is, ki mint zongoraművész egy pár évvel ezelőt a külföldi lapokban nem egyszer dícsértetett meg, s pár évi visszavonulása után újra művészetének él.

Ha jól vagyunk értesülve, holnap a redoute termében egy fiatal énekesnő fog hangversenyt rendezni. Kiknek alkalmuk volt előlegesen magán körben is hallgatni, dícséretesen emlékeznek róla.

Közelebből érdekes új vigjáték fog színre kerülni Szabó Pepi jutalomjátékául, cizme „Tulipánó marquisen.” Előlegesen is felhívjuk a közönség figyelmét rá.

A magyar országgyűlés „előkészítélei”-ről a centra ista „Öst. Post.” karácsonyi számában vezérezik, mutogatva, hogy ezen előkészítések nem vezethetnek célra, ha Bachféle burocrata szervezésből állanak, a mi, ugymond, ellenkezők is alkotmányos kormány eljárásával. Az előkészítetekre, az „Öst. Post.” ezikközje szerint, nem vak eszközök, engedelmeskedő szolgák valók,

hanem értelmes, jóindulatú, tisztelt és loyális férfiak, kik mindkét fél részéről bizalmat kelthetnek.

A magyar kérdés felett mint Bécsből írják szorgalmasan folynak a ministeri tanácskozások. Eddig azonban végleges határozatok nincsenek.

Megjelent és beküldött szerkesztőségünkbe „Tanulmány a hasonszenvesztet ismertetésére”, írta Dr. Oláh Gyula. Ez értekezletet a szerző a m. orvosok és természetvizsgálók Marosvásárhelyt tartott tizedik nagygyűlésén olvasta fel. Kapcsolatban ezzel megemlítettük, hogy e tanulmányra Dr. Balogh Tihamér fog replikázni. A csinosan kiállított füzet ára 30 kr. Kapható Pesten Demjén József könyvkereskedésben.

A felhivatalos „Prager Ztg.” bécsi levelezője azt beszéli, hogy Magyarország remélheti a februári alkotmány módosítását a közös ügyek tárgyalásának módjára nézve, továbbá az autonomiát az ország ügyeiben; de külön miniszterekről, Horvátország és Erdély bekebelezéséről stb. szó sem lehet, mert ebből — dualismus lenne. „Debatte” egyelőre csak tudomásul veszi ezt a felhivatalos nyilatkozást. Mi is.

Tóth László ügyvéd a mult vasárnap „Wanderer”-ben nyílt levelet intéz Déva város választóihoz, melyben, „bár meg van győződve, hogy a választók, midőn az előbb visszalepített képviselő helyére őt választák, politikai hitvallomását s elveit nem csak ismerték, de osztották is”, kifejté, hogy miért nem léphetett az erdélyi országgyűlésbe.

Posenből írják, hogy az ottani rendőrség nem rég a törvényszéki tolmácsot, Sniegozikot fogta el s egyuttal többrendbeli vadász-készletet is lefogalt. A tolmács házában más nap tartott kutatás alkalmával nagyobb mennyiségű löszerszámot, néhány karabint s egyéb fegyvereket találak nála.

A „Gazeta Narodowa” (lengyel nemzet) lap aggodalmait fejezi ki a magyar kérdés miképen megoldatása körül. E független lengyel hírlap különféle körülményből azt hiszi következtetheti, hogy a ministerium a magyar és horvát országgyűlést nem fogja előbb összehívni, míg mind a két ország számára választó törvényeket nem octroyál, ugy mint Erdélyben tevő. De minők lennének e választó törvények, azt a „Gaz. nar.” Erdély példájából világosítja fel, hol 540 □ mértföldre, hol magyarok és románok laknak, a 39 közt 1 magyar és 38 román vala; noha azon 540 mértföldből 240-et a magyarok és 300-at a románok bírnak. De Magyarországnak még az ily választás sem eredményezne a „Gaz. Nar.” szerint a ministeriumnak többséget, s azért a „Gaz. Nar.” azon nézetben van, hogy a kormány végre is egyenes királyválasztásokat fog eszközölni, s pedig oly módon, hogy legfőlebb 20—30 magyar követ választatnék, a képviselők zömét pedig szerbek, tótok, horvátok stb. képeznék. Mennyire alaposak a nevezett lengyel lap jóslatai, arról egyelőre biztosat senki sem mondhatna.

A katonai törvényszékek, mint a „Debatte” értesít, utasítást kaptak, hogy a függő pereket egykezezenek februárjig bevégezzék, mert akkor a még befejezetlen perek a polgári törvényszékekhez lesznek átteendők. Ezt, teszi hozzá a „Debatte” tudósítja, szintén valószínűvé teszi azt a hirt, hogy az octroyálandó új törvénykezési szervezetet s ideiglenes sajtószabályzatot csakugyan behozzák, még pedig nem sokára.

A magyar kir. helyt. tanács azon gyakori visszaélésnek elejét veendő, hogy a rendőri tekintetben az országból kiutasított külföldi egyének idővel ismét visszatérnek a nélkül, hogy ez iránt a közrend fenntartására szolgáló szabályok igényéhez képest magukat kellőleg igazolni képesek lennének, az illető bizonyítatásokat oda utasítandóknak látta: miszerint a kiutasító határozatban jövődőre egyszersmind az is mondassék ki, hogy az engedély nélküli visszatérés miatt az illető egyén 1—6 hónapig terjedő fogság büntetésével fog fenytetni. Az ily kiutasított egyének nyilvántartása végett azok névjegyzéke évenyenként országgyűlési közhírjé fog tétetni.

Nagy-Kállórol írják, hogy ott december 19-én reggeli 6 órakor földrengést éreztek, mely éjszaka nyugatról jött s 8—10 másodpercig tartott. A házak kissé megrázkodtak, de semmi nagyobb baj nem történt.

Kiszámították, hogy Európa 49 állama s száraz elején, miután természetesen több nagy hitelközvetlen erőszakos túrléseket tetek, körülbelül 4000 millió franknyi adóssággal volt megrázkodtatva. Napjainkban a mostani 49 európai állam adósságainak összeadásából oly összeg kerül ki, mely mellett az előbbi szám valóságos törpe, t. i. 55,500 millió frank. Hat évtized alatt tehát Európa államadóssága 51,550 millió frankkal növekedett, vagyis évenként 858 1/2 millióval, naponként 2,354,338, óránként körülbelül 100,000 frankkal. Oly számok, melyek a gőz és távirka századának megfelelnek. S mind e roppant összeg legte-

temesb része a hadsereg, hajóhad és az adósságok kamataiára kitértek. A nemzet-gazdasági folytonosan újabb meg újabb módokat s utat talált ugyan fel, hogy a nagy mérlegben az egyensúly fentartassék, de tudva van, hogy e ponthoz a század mennyi kérdése csatlakozik.

— Izraeliták létszáma az egész földön. A hildburg-hauseni „Globus”-ban írják: Hittérítők számlása szerint a földgolyón mintegy 7.000.000 zsidó él, melynek fele Európában, főleg Oroszországban lakik, hol 1.200.000 van, Austriában 853.300, Poroszországban 284.500, Németország többi részében 192.000. Majna melletti Frankfurtban minden 16 keresztényre 1 zsidót számlálnak, Svédország és Norvégiaiban 6.000 keresztényre is alig 1 zsidót. Franciaországban lakik 80.000, Nagy-Britániában 42.000, Svájcban 3.200 zsidó. Figyelemre méltó jelenség, hogy a mely országban a zsidó nép teljesen emancipálva van, mint Franciaország, Belgium- és Angliában, az izraeliták száma kevesbedik, míg a hol polgári vagy politikai megszorításoknak van alávetve, számban nevelkedik. E század kezdete óta mindazon társulatok, melyek Ábrahám fiainak megtérítésével foglalkoznak, óriási költségeik mellett is mindössze alig térítettek meg 20.000 egyént közülük, holott 32 ily társulat működik e pillanatban, 200 missionáriussal.

+ A belga képviselők házában nem rég egy érdekes kérdés merült fel a spa-i játékbank ületéből. A szónokok közül többen felhívták a kormányt, igyekezzék valami mással pótolni az ezen játékbank jövedelmeire kiszabott adót; mások meg a bank eltörlesztését kívánták. A kamara némely tagjai az általános szabadság elvének nevében a szerencsejátékok megengedése mellett szólnak. Frère-Orban, a pénzügyminiszter, mindamellett, hogy eladta a nehézségeket, melyek a spa-i játékbank rőtön eltörlesztését nem engedhetik, erővel szóval jelöltte a szerencsejátékok erkölcsi jelentőségét. A szabadság kérdése végtelenségig. „Térjedhet-e, mond szónok, odáig a szabadság, hogy a nép emberének önkéntesen mi nyújtunk a csalátnak, mi nyújtunk alkalmat neki a szerencse próbálásra, hogy egyetlen koczkavetésre nyerjen magának oly sorost, minőt csak munkában töltendő hosszú élet után remélhet? Szükség a népet elvonunk e kísértet elől. Tudnia kell, hogy a jólét, a gazdagság állhatatos munka erőfeszítésének lehet csak gyümölcse, s hogy a valódi erkölcsiesség a munkában fekszik.”

+ A berlini longyel porban a f. hó 24-én hirdették ki az ítéletet, mely szerint a vádlottak legnagyobb része fölmentetett. Néhányan, a büntető-törvény 66-dik §-a értelmében, felségárulást tervező készülődések miatt ítéltettek el. E részben enyhítő körülmények merültek fel és vétettek tekintetbe. A jelen voltak közül senki sem ítéltett halálra, vagy fegybüzi büntetésre. Többek ellen külön vád indítása tartatott fenn. Halálítélet következé szökevények ellen mondatott ki: Dzialynski, Guttry, Wolniewicz, Skoraczewski, Taczanowski, Zakczewski, Radecki, Lalowski, Saroczewski, Seyfried, Lukaczewski. — Egy évi elzárásra ítéltettek: Zozawski, Mankowski, Czartoryski, Kosztynski, Sczaniecki, Kurnatowski, Mielecki, Hulwicz, Smittkensi, Zablocki, Moiczewski, Mitlestätt, Martwell, Sulczyski, Kalkstein, Callier, Chotomski, Ketczynski, Schult. — 1½ évi elzárásra ítéltettek: Rymarkiewicz, Sarcchowski. — Egy és fél évi elzárásra: Rustejko, Jackowski Tivadar. — Két évi elzárásra: Kosinek, Niegolewski, Luczynski, Sikerski, Swinarski, Szoldrski, eléggé kimentetteknek találtattak. — Arndt, Bronikowski, Jaraczyski, Oppen, Kocoyck és Krolkowski ellen új tárgyalások indittak. — Ezenkívül Koscielski és Ulatowski egy évi elzárására ítéltettek. — A szabad ügyvéd javaslatára valamennyi vádlott szabad lábra bocsátatott, kivéve Rustjekot és Martwellt, mint külföldieket. Ezt a nevezetes pert 86 ülésen tárgyalták s tekintetbe véve azon készülődést, melyet a porosz kormány és az államügyesség ez irányban kifejtett, eredményt a „W-r” szégyenynek tartja, de olyannak, mely a porosz bírák becsületére és tekintélyére dicsőséget bintett, mert világosan kitűnik abból a bírák az államhatóság irányában való függetlensége. Hasonló értelemben, szintén ily magasztalással szól a szabadelvű „W. Lloyd” is a porosz bírákról, s megjegyzi, hogy ily ítélet után a halálra ítélt menekültek is önként meg fogják jelenni a törvényszék előtt.

+ Rómából írják, hogy a szent atya életét orgyilkosok fenyegették. A befogott Basi-testvérek vallomásaiból kiderült, hogy tervben volt IX. Piusz dec. 8-án az apostolok templomában meggyilkolni (!) miként Filimbeke ápril 12-én a falakon kívüli szent Agnesnél akarta azt tenni. Tehát 8 hónap két merénnyel. A három nevezett testvérnél talált gyilkosok meg voltak mérgezve, hogy a legesélyesebb megsebesítés is halált vonjon maga után! A nálak talált papírok az új Italia több magas-

állásu egyéniségét compromittálják, mert ezek lettek volna a comploit tervezői.

+ A pompeji ásatásokat, mint tudva van, újabbán Fiorelli ur, a nápolyi muzeum igazgatója vezeti, igen tevékeny és leleményes férfi, kinek neve csakhamar egész Európában ismeretes lett. De Fiorelli meg is érdemli a hirt. Négy éve, hogy az ásatás élén áll s e négy év alatt egy harmadrésze ásatott ki oly területnek, melynek napvilágra juttatása előtt egy évszázadot foglalkoztatott. A mi Pompejiből eddig ki van ásva, az összes város harmadrészt teszi, két harmad még a föld alatt van, s ehhez tartozik a régi város, Pompejinek tulajdonképeni magva. A munkások száma újabbán tetemesen megaporított, a kiásott anyag eltávolítására vasut építették. Az örök is 19-ről 30-ra szaporították s az ásatás meglátogatása igen meg van könnyítve. Minden látogató a bemenetnél két forintért vált jegyet s aztán egy órát kiértékel, kinek borravalót elfogadni, szorosan tiltva van. Az egyedüli nyereség, mely az öröknek meg van engedve, Pompeji fényképeinek eladásából áll, melyekkel a látogatót megkínálják. Vasárnaponként mindenki szabadon beléphet. Ekkor az egész napon át kalandozhatni e meszeszerű világban, egy eltemetett kor titkai között. Ez oly élvezet, melynek a világon nincsen hasonlása. Most nem oldalszít ásnak, mint ez előtt, hanem egyenesen felülről lefelé. Egyetlen egy ház sem ásatott ki eddig ép tetővel, de igenis több épület egy-két emelettel. Ez emelet a kiásatásnál összedőlnek, ha nincs jelen építész, ki a elporladt gerendákat azonnal ujjakkal cseréli fel. Pompejiben alig volt tekintélyes ház kémelet nélkül. A legutóbbi terrasse-al is birhonnan festői kilátás kínálkozott a tenger-é vidékre. Fiorelli azt hiszi, hogy pompeji csak a házfödélégek temetett be, s hogy ezek a hamuból kimagaslottak, hogy a szomszéd vidékre menekült s visszatért lakók házaikra rá ismerhettek. Az első ásatásokat természetesen ezek tették. Valószínű, hogy a becses holmijaikat elvitték. Pompejiben eddig egyetlen egy nagyobb szerű ékszerkereskedés kincseit sem találták meg, s a pénzek és drágakövek, melyek kiásattak s most a nápolyi muzeumban őriztetnek, a kiásott városterülethez képest, igen csekély mennyiségűeknek kell mondanunk. Újabbán a festéseket nem szakták el a házak falairól s nem viszik Nápolyba, hanem a házakon hagyják, hogy ezek helyies színezete fennmaradjon. Mult évben több mint 18.000 idegen látogatót meg Pompejit, belépti díjakból 37.000 frank gyűlt össze. A szám aránylagosan nem nagy, de az előbbi évekbeli látogatók számához képest igen tetemesnek mondható. A Rómából Nápolyba vezető vasutvonal megnyitása az iflegéneknek e helyre törlását lényegesen elő fogja mozdítani, s akkor a belépti díjakból begyűlt pénz az ásatások költségeit fedezni fogja. Jelenleg az olasz kormány e célra évenként 60.000 frankot költ.

Nemzeti színház. Dec. 2-án: „Mama.” Szigligeti 100 aranyos vigjátéka. Magáról a darabról annyiszor elmondott már véleményünket, hogy ezuttal csak ismétlésekbe ereszkednénk, s így szorosan csak az előadásokhoz ragaszkodunk. A czimszerző, mely kétségen kívül legjobban keresztül itt jellem szerep, Boérné asszony mint mind, egy most ez alkalommal is kitűnőleg adta Átalában Boérné a társulatnál egyik azon nagyon ritka tagok közül, kikről mindig méltóvalag emlékezhetünk meg. Czilből Ujfalusi asszony kedves menyecske alakított. Ejskét pedig Szabó Pepi azon természetesen nasággal adá, mely e szerepnek egyetlen szóca, melynélkül nem lehetne kiemelni, misztúnne egész alak lenni. Berki Akost Ujfal helyett Veres játsza, s így számba vév azon körülményt, hogy szinte rögtönözve lette át, játékat ki-elégítő, sőt helyenként kikerültnek mondhatjuk. Szegfűt Boér adta ki a társulatnál egyedül mestere az agglegyeknek Gyulaival, s így mondanunk sem ki, hogy jól mulattatá a közönséget. Ormí Bt Mándoki, Ugrí Mikát Szabmári jó sikrel adták. Egyébiránt e darab minden szerepmaga magát játszatja, látszik hogy a szerzőhennyire ismeri a színpadot. A közönség esinos darabba nagyobb számmal is eljöhett volna.

Dec. 29. „Profet” op. 5. felv. Mayerbeer-től. Fekter Ferencz jálmál. Fektért (Leydeni János), mint jutalmazott a nagy számmal egybegyűlt közönség tapsal és virágokréttával fogadta, ki a közönségnek ezen iránta nyilvánuló rokonszágát meg is érdemli; lelkiismeretes, s e mellett kiképzett színész, ki szerepét nem énekelte kötelességből, hanem abba életet, művészetet helyezte lehelni; ma különösen szépen nyelkelt a pastoralét s a hymnust; többször meggyőzték a kihívták. Fidest Csáni Giza kisasszony énekelte. Berthát Dalnoki Ró k. a., kinek hangját az erőltetésnek né színzete fátyolozta be, mi-ből önként magyarázható, hogy miért

volt ma szokottnál élesebb hang kiejtése. Dalnoki (Jonás), Tothfalusi (Zakariás), Institoris (Mathisen) lehető egyhanguan éneklék le szerepeiket. Oberthal grófot helyesebben Institorisnak kellett volna énekelni, s Mathisent Odrinak. Az egész előadás nagyon vonzó volt, látszott a próbák hiánya, a mi különösen az első felvonásban nagyon feltűnő volt. A rendezés is a leggyengébbnek mondhatjuk; nem lehetne a templombai díszmenetet díszesebbé, s a felvonások közötti szüneteket rövidbebbé tenni? A nagy szüneteknek következménye lön, hogy az előadásnak fél tízenegykor lett vége. Hogy a templomjelenetben azt a néhány szál trombitást miért kell éppen az oltár eleibe, s a gyermek chorust a pulpitus eleibe felállítani, azt teljességgel nem értjük; nem sokkal jobban venné ki magát, ha amazokat a baloldalon, emezt a jobboldalon állítánk fel?

POLITIKAI HIREK.

Austria. Bécs dec. 26. A pápai kormány hajlandónak mutatkozik a „Botschafter” és „P. Lloyd” szerint, a szeptemberi egyezmény azon javaslatának elfogadására, hogy a pápai adósság illető részét átadja Olaszországnak. Austria helyesli a pápai kormány e szándokát s a pápai kormány illetlen magatartása osztrák tanácsnak köszönhető. Noha tehát Austria az elismerési kérdésben régi álláspontjához ragaszkodik, a szeptemberi egyezményt illetőleg Franciaország iránti előzékenységből engesztelen politikát javasolt.

Napoleon császár új évi beszédéről azt jelentette volna Metternich herceg Bécsbe, hogy az távolról sem érintendi a politikát. Az osztrák követ érkezvén a francia külügyérrel, az utóbbi úgy nyilatkozott, hogy a császár ezuttal nem fogja túllépni a szorosan vett conventia határait. A „császár szavait — mondá a minister — magyarázzák, s a béke sokkal drágább ügy, semhogy a könnyelmű glossatoroknak lehetne kézbe szolgáltatni.

Verona, dec. 25. Híre jár, hogy Tolazzi papi ruhában utazott volna itt keresztül. Udineből több olasz lapot arról tudósítanak, hogy Friaulban és St. Danieloban ismét számos befogatások történtek.

A „Botschafter” Rómából a következő, tarlózkodással veendő tudósítást kapta: „A pápai kormány hajlandó, a szeptemberi egyezményben érintett pénzügyi fejtegetésbe bocsátkozni a turini kabinettel, azonban minden elől vonható következtetés elleni óvással s a öle elszakított tartományokra vonatkozó jogainak fentartása mellett.”

Franciaország Paris, dec. 22. Nagy feltűnést okoz a félhivatalos „Pays” egy cikke Olaszországról és Austria lefegyverkezéséről, annyival inkább, mivel összesség egy idő óta szállongó bizonyos hírekkel, Austria és Olaszország közeledésére vonatkozólag. Lamarmora beszédéből, s Lanza körlevélből azt következtetik, hogy Victor Emanuel kormány elhatározta magát a belrendekedés és a küll-béke ösvényére lépni, s kerkülni a hasztalan és terhes költségeket. Minthogy Austria is kénytelen hadseregének kevesbitésére s kiadásainak csökkentésére törekedni, nagyon természetes — mond a „Pays” — miszerint már hivatalosan késznek nyilatkozott oly diplomatai közlemények kölcsönös váltására, melyeknek azt kellene eredményezniük, hogy Bécsben is, Turinban is kinyilatkoztassák, miszerint egyik fél sem akar támadni, ha nem lesz rá kihíva. Austria ezen büles elhatározását csak dicsérőleg helyeselhetjük, egyuttal megemlítvén, hogy a mi most történik, az meg erősítésé ama nem régebben Londonban s Parisban szállongott híreknek, melyek szerint Clarendon lord csak azért ment volna Bécsbe, hogy ott mérséklési tanácsokat adjon, s melyek úgy látszik, meg is hallgattattak. Ezzel egyszersmind meg lenne czáfolva azon hír, hogy Rechberg gróf a lord tanácsait száraz hidegséggel fogadta s Irlandra figyelmeztetve visszautasította.

A francia lapok nagyon ellenő nézeteket nyilvánítanak Lincoln elnöki üzenete felett, a szerint a mint az északiak, vagy déliek pártját fogják. „A Debats” meg van vele elégedve, különösen a béke és bábóru kérdésében tanúsított szilárd nézeteit és bátorozott modorát dicséri. — A „France” ellenben nagyon ingerülten szól az elnöki üzenetről, a mi annyival feltűnőbb, minthogy e lapnak szokása a legedésebb hangon szólni a legveszeledebb kérdésekhez is. Azt mondja, hogy szükségesnek véli a józan ész, az igazság és mérsékletesség nevében tiltakozni Lincoln azon elhatározása ellen, hogy a háborút tovább folytatja. — A napokban a császár érkezéseket tartott Grammonttal, Talleyranddal, Benediktivel és Drouin de Lhuysal. Hallomás szerint a sárga könyvből felveendő diplomatiai okmányok felett tanácskoztak. Ugy hallani, hogy a Taillierákban meglehetősen megnyugvással vették azon nyilatkozatokat, a miket Be-

nedetti a német kérdésre vonatkozólag hozott Berinből. Ezen benyomás észrevehető már is a hivatalos lapoknak e kérdés körül nyilatkozatain.

Paris, dec. 24. A „Globe” párisi levelezője megint állítja, hogy Franciaország és Poroszország között titkos egyetértés uralkodik, melynek czélja a német hercegségeknek Poroszországra, s Velencének Olaszországra keblezése volna, Austriának keleten adandó kárpótás mellett. Franciaország kárpótoltatásáról a levelező nem beszél. A „Morn. Post” berlini levelezője újabb időben többször erősítette, hogy Austria Mensdorff gróf politikája következtében, igen barátságos viszonyba lépett Franciaországgal, s nagy mérséklettel tanúsít Olaszország irányában, egyszerre azonban ellenkező nézetet hirdet. Azt hallja ugyanis, hogy a katonai körök ismét tulsulyra voltak, s az osztrák és porosz tisztek sóvárogva várják azon napot, melyben egyestülten harczterre vonulhatnak, Olaszországban a dolgok régi rendjének helyreállítására. A győzelem Dánia ellen, a hadsereg bátorságát szerfelett felfokozta.

A francia kormány meghagyta Montebello tábornoknak, siettesse a francziák által megkezdett civita veechiai erődítvények befejezését.

Olaszország. Turin, dec. 23. Az olasz hadseregből 100.000 embert bocsátanak szabadságra, mi által a kiadások 50 millióval kevesbülnek; azonban az ezrek keretei fentartatnak. A római határoknak a brigantik elleni megőrzésére 50 ezer embert tartanak szükségesnek. Lamarmora a májusban végbemenendő parlamenti választások alatt is megtartja állomását. A florenci városi tanács a Moltonicon új városrészt építést tervez s több szomszéd helységet be fognak a város területébe olvasztani.

Róma, dec. 24. A katolikus világhoz intézett pápai allocutio gondos mérséklettel a papi tekintélyekre vonatkozik. Már a szerkesztést megelőző tanácskozásokban, a szent collegium 23 tagja közül 17 óvatosságot ajánlott a pápának és Antonellinek; az olasz bibornokok a francia ultramontanok és legitimisták tulzássát unni kezdik. A Nápolyban tartózkodó D' Andrea bibornok is oda nyilatkozik, hogy a francia papság egy részének tulzássai az anyaszentegyházat veszélybe döntik. Huszonhárom bibornok közül ötöt neveznek, a kik hajlandók Róma és Olaszország összekötéséhez. Másfelől biztos tudósítások jelentik, hogy az olasz mozgalom a „Róma főváros” előitélettel napról napra jobban felgyógyog, s mindentől azon meggyőződés tör magának utat, miszerint Rómát mint szabad és szent várost ki kell a mozgalomból hagyni.

Nápoly, dec. 24. Andrea bibornok látogatást tett Humbert herczegnél s ott minden méltósághoz illő tisztelettel fogadtatt.

Németország. Berlin, dec. 26. A kereskedelmi szerződés feletti értekezések, az osztrák teljhatalmazzal, legközelebb megkezdnek. Bismark engedelmeyekre látszik hajlandónak s némelyek ebből kiindulva, kedvező stíket várnak az egységes megkötésére nézve.

Hamburg, dec. 24. A „Hamb. Nachr.” szerint, a schleswig-holsteini örökösödés kérdésében véleményadásra felszólítandó porosz korona-ügyvéd, mindnyájan a conservatív párthoz tartoznak; az ezek által adandó vélemény, az örökösödés tárgyában később felállítandó osztrák-porosz vizgáló bizottmány-nak alapul szolgálnak.

Bamberg, dec. 23. Pfordten báró tegnapelőtt értekezett Beust ural; újabb trias-terv van alakulásban.

A porosz feudalizmus csakugyan kikapják az orosz kormány által sugalmazott „Nord”-tól. E lap azt állítja róluk, hogyha a 20 millió (?) porosz hozzájuk hasonló nevetséges czélokat hajhászna, hamar megérnők a porosz birodalom végmúlását; szerencse, hogy csekély számú udvaroncokból, néhány vidéki nemes junkerből áll e tehetetlen párt, uszályuk pedig néhány falusi lelkész és pár lap. A „Nord” cikkeit következőleg végzi: „Mig a trón kizárólag a kis feudális pártba veti bizalmát, még az értelmes conservatívek sorai-ban sem lesz többsége.” A komoly válság csak úgy elkerülhető, ha Bismark szakaszt a feudálisokkal s az ország bizalmát bíró eszélyes conservatívokkal szövetkezik.

Állítják, hogy a hannoverai király is osztja azon nézetet, hogy a középállami fejedelmek (gládák, miszerint a szövetségi tagok önállóságának és egyenjóságának alapját tevő foederatio elvét védelmezzék. A király mindig így tett, s ő lesz utolsó, ki kezét adja a szövetségi alkotmány megrázkodtatásához. Egyetérte tehát abban, hogy a jelen válság kétszeres kötelességévé teszi a német fejedelmeknek az egyetértést, int mégis a király, nehogy a másik részen nagyon messze menjenek s tüntető állást foglaljanak a két nagy-batalommal szemben. Ez éppen oly veszélyessé válhatik a német foederatióra, mint a nagybatalmi politika.

Oroszország. Pétervár, dec. 25. A „St. Peter. Ztg.” Oroszországnak Rómához viszonyait taglalván, megcáfolja ama hírt, mintha a pápa az olasz trónörököséhez tisztelegésre utazott orosz követnek utlevelét utánküldötte volna. E lap szerint, az illető szahítás több kárt okozna a pápának, mert ez által szintegy lemondana a katolikus orosz alattvalókra való befolyásról.

Moldva-Olahország. Bukarest, dec. 25. Kuza herceg rendelvényét adott ki, mely szerint 1865 május 1-étől kezdve a dohányegységáru behozatik. Ma jelenik meg az ostromállapotra vonatkozó rendelet. Kettős újvi ajánlók Románia számára.

Amerika. Új-York, dec. 14. Richmondi lapok tudósításai szerint, Sherman tábornok, öt mérföldnyire Savannahtól, a separatisták nagy haderejével áll szemközt. Beauregard Pillow erőd ellen nyomul. Már is azon hiedelem kezd lábra kapni, hogy Sherman hadjárata sikertelendő, s az atlanti tengerpartot elérve, az északi hajóhaddal egyesülve a confederálakra halálos csapást mérend.

Újabb Berlin. dec. 24. A schleswig-holsteini hercegségbeni örökösödés iránt emelt porosz igények megvizsgálására már ki-
szemleltették a koronagyűvédek; három kivé-

telével mindnyájan conservatívek. Hir szerint Ausztriában is hasonló munkával fogják megbizni az állam kancellária fő hivatalnokait. Bécsi hírek szerint Mensdorf gróf egészséget nagyon megingatták a csupán személyes hódolatból elvált küllügyi teendők. Politikáját az állam kancellária főhivatalnokai nem igen helyeslik, de legmagasabb helyről erős támogatásban részesül.

Turin, dec. 26. Az itt megjelenő papi lap „L'Appologista Cattolico” rémletes jövődöléseket tesz: „Az 1864-ik év nemsokára lejár — úgy mond — közelget a megoldás órája. Az ellenséges pártok nem küzdenek egymáshoz, hanem napról napra tágitják azon tántogó mélységet, a melybe Isten lefogja őket taszítani. A forradalom rettenet IX. Pius hallgatásától ép úgy mint megszólalásától. De azért a pápa nem mulasztja el használni azon eszközöket, melyeket Isten az ő számára rendelt.”

A cselekvési párt körében erősen el van terjedve ama hír, hogy dec. 13-án haditanács tartott Caprerán, a legközelebbi szabadesz-patok hadjáratának hadműveleti állapítottak meg. Egész bizonyossággal beszél az is, hogy Garibaldi hajlandó a vállalat élére lépni.

Bécs, dec. 27. A Reichsrath nem hajlandó a félhivatalos lapok gyámolítására szánt

„Dispositionsfond”-ot megszavazni; mondják, hogy a miniszterium azzal akar a dolognak lendületet adni, hogy a galicizai ostromállapot megszüntetését s a magyar országgyűlés összehívását fogja igényelni. Főudvarmesterek gróf Clam-Gallas nevezett ki.

Páris, dec. 25. A lefegyverzés elmélete sokaknak tetszik, de nem tudnak módot a gyakorlatba vételre. Itteni nézetek szerint ugyanis, olyan az algéri hangulat, hogy az ottani 180000 ember kevesbitésére gondolni sem lehet. A többi hadtestek apasztását sem tartják lehetőnek, mintán Páris és környékére 60000 — Lyonban 30000 embert nem tartanak igen soknak. A francia törvényhozó test egy begyűléséhez már folynak az előkészületek; a senatus elnökévé Troplong, alelnökké pedig Delangle, Baraguay D'Hilliers és Regnault de St. Angelis tábornagyok nevezettek ki.

Newyork, dec. 17. Sherman bevette Allister erődöt, ez által összeköttetésbe tette magát a hajóhaddal. Híre van, hogy Savannah is bevettették s 11000 északi hadfogoly szabadított meg. Thomas unionista tábornok Hood déli tábornokot minden hadállásából kiverte, elvett tőle 40 ágyut, foglyul ejtett 5000 katonát.

Berlin, dec. 28. A „Provin. Corresp.” ragadja, mintha egy harmadik német állam-

esocport alakulna; bajor és szász egyetértés mi gyakorlati jelentőséggel sem bír, mert a szívélyes osztrák-porosz egyetértés már letörte annak minden hegyét és életét; csak úgy lehet amazoknak valamit lendíteniük, ha a nagybatalmakhoz csatlakoznak. A „Nord. Allg. Ztg.” szerint Angustenburg hg. a demokrá-ták jelöltje; más pártok gondoskodjanak más jelöltről.

Brüsszel, dec. 27. Az „Indep.” jelenti: Hála Angol- és Franciaország barátságos ügykezelésének, Ausztria is leszállítja olaszor-szági csapatainak létszámát. Ennek folytán Olaszország is hasonló teend.

Páris, dec. 28. A minisztertanács többsége az 1864. dec. 8. pápai Encyclica kihirdetése mellett szavazott, noha abban: a lelkiismeret, a vallás és vélemény szabadság, az államhatalomnak a papihatalomtól függetlensége kárhózatós tévedésnek van feltüntetve.

Bécsbörze December 27-én: Nemzeti kölcsön 79.95. 5% Metalliques 71.75. Bank-részvény 780.—. Hitel részvény 175.80. Váltó Londonra 115.25. Ezüst 115.—. Arany 5.47.

1860-diki Állam kölcsön 93.15.
December 25-én: Urbéri kárpótási kötvény Magyarországi 73.25. Erdélyi 71.25.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

NEM HIVATALOS.

(315) Szálloda hirdetés. (2—3)

Alóírtnak van szerencséje tisztelettel tudatni a n. érd. t. cz. utazó közönséggel, hogy

„a magyar koronához“

cimzett szállodát

Nagy-Szebenben,

újlag kibérelvén, annak minden zugát fényesen felszerelte s a t. utazók kényelmére minden lehető gondot fordított.

Alóírt továbbá jeles könyváról, bel- és külföldi borokról, valamint pontos szolgáltról igen mérsékelt árak mellett gondoskodott.

A midőn az eddigi, hat éves haszonbére tartama alatti bizalomért szíves köszönetet mond, ezutánra is kegyes látogatásért esd

s magát tisztelettel ajánlja

Nagy-Szeben, dec. 1864.

Prokopp Sebestyén, vendéglős.

(317) Haszonbérbeadó jószág. (2—5)

Gróf Bethlen Emil uró mlgának, a radnoti uradalomnak szántókban, kaszálókban, legelőekben és szőlőkben a m. lekenczei, k. iklandi és m. orbai határokon összesen 1800 holdnyi részét tév birtoka gazdasági épületekkel, M.-Orbán, K.-Iklandon kocsma, M.-Lórán kore-ma és hídvarm-jogokkal. Radnoton udvari lakkal és a melom 1/3-dával több évekre haszonbérbe adandó. Értekezhetni **Erődi Sándor** urral Marosvásárbelyi.

(314) Közgyűlés. (3—3)

A m.-valkói, kelezeli és k. újfalui birtokosságnak 1865 év jan. 6-án közgyűlése lesz Kolozsvárrt főinspector mls b. Józsika Lajos ur bázánál és elnöklele alatt, melyre a t. cz birtokos urak mentől nagyobb számban való megjelenésre, annyival inkább felhivatnak, mert sok és nevezetesen tárgyak várnak elintézésre.

Incsel, december 23-án, 1864.

GYARMATHY MIKLÓS,
a m.-valkói havasok alinspectora.

(275) Nem kell többé csukamáj-olaj! (8—24)

jódtartalmu reték-szörp

GRIMAUT és TÁRSA, párisi gyógyszerészek, rue de la Feuillade 7. sz.

A párisi főköroda-orvosok bizonyítása szerint, a mely több egyetem mutványában és kísérletében látható, e szörp legnagyobb sikerrel alkalmaztatik a csukamájolaj helyett, a melyet jóval felülmulja. Gyógyit mellbetegéseket, skrofulát, vér vizkört, a bőr halvány-ságát és zsibbadását, étvágy-biányt, s vértisztítás által erősíti a szervezetet. Szóval a leg-obb tisztító-zer. Soha sem fogja el a beleket s a gyomort, mint a hamuz-ir és vas jod, s nagy sikerrel használtatik gyermekeknek is, a kik mirigyben szenvednek. Dr. Cazenave a párisi St. Louis kórháztól különösen ajánlja bőrbetegségeknél. Kapható az osztrákbire-dalom minden nevezetesebb gyógyszer-tárában.

☛ Kolozsvárrt: **WOLFF J.** gyógyszer-tárában kapható. ☛

Irodalmi ajándékok újévi ünnepre

STEIN JÁNOS

könyvkereskedésében Kolozsvárrt, Harmath Józsefnél Tordán, Wittich Józsefnél Maros-Vásárhelytt, Dobray Nándornál S.-Udvarhelytt, Barthos Domokosnál S.-Szentgyörgyön, Vokál Jánosnál Nagenyeden, Sindel Károlynál Brassóban kapható:

GSEMEGÉK

kisebb gyermekek számára;

melyekkel családok, kisdökök, és elemi tanítóknak kedveskedik

GÁSPÁR JÁNOS

nagyenyei neveléstanár és képezdeigazgató

Harmadik javított, 9 beszély- és 170 vers-csemegével bővített ket-tős kiadás; névszerint:

egyik íróvelére nyomott díszkiadás 2 gyönyörű színezett, 2 könyomásu és 23 fametszésű képpel.

20 1/2 nyolczadrét iv, díszes borítéku keménykötésben 2 fnt 60 kr.

másik szép fehér papiru népies, iskolai kiadás, 2 fekete könyomásu képpel.

20 nyolczadrét iv, csinos borítéku kemény kötésben csak 1 forint.

Nyomatott az ev. ref. fótanoda bettivel (Bel-farkasutoza 7 sz.)

Szünnapi kirándulás Erdély nyugoti hegyei közé.

Honunk ifjusága számára. Irta **Ompolyi**. Öt tájképpel. Ára 60 kr o. é.

Kelet tündérvilága vagy Száif Züliázán szultán.

Arab rege. **Aly bey** után fordította **Orbán Balázs**. Két rész egy kötetben kötvé 2 fnt. Díszkiadás, 4 könyomatu képpel, 3 fnt.

Magyar-német képes ABCZE

fekete képekkel 20 kr., színezett képekkel 50 kr.

A kis Andor és Zoltán könyve. Elemi magyar Olvasókönyv. Mindkét nemű népiskolák I-ső és II-dik osztályainak számára írta Pánczél Ferencz. Tizenkét csinos fametszettel. Ára kemény kötésben 50 kr.

Képek a hazai történelemből. Ifjuság számára. Szerkeszté Tánzos János. Ára 50 kr. Díszkiadás, hat színezett képpel. 1 fnt 60 kr o. ért.

Képek a természetből. A felserdült növendékeknek Vagner Ármin után felmutatja Kovácsi Antal. 10 könyomatu képpel. Ára 1 fnt.

Róma és a római birodalom történetei.

Lamé Fleury után magyarítá Szabó György, tanár. Két rész két kötetben 2 fnt.

IZIDORA DALAIBÓL.

A kolozsvári jótékony nő-egylet javára. Ára 60 kr. Díszkiadás 1 fnt 60 kr.

A Kosztolányi hölgyek.

Történeti regény, két kötetben. Irta **P. Szathmáry Károly**. Ára 2 forint o. ért.

Kassay Adolf. Virágfüzér és társas mulatságok, kérdések és szám-szerinti feleletekben. III-ik bővített kiadás. Szép színezett borítékban 40 kr.

Arany János kisebb költeményei. Második kiadás. A költő arcképével. Két rész egy kötetben. Díszkötésben 3 fnt 60 kr.

Megjelent:

Az Általános POLGÁRI TÖRVÉNYKÖNYV, II-dik füzete

mint ezjelenleg Erdélyben érvényes; minden a legújabb időig megjelent és még hatályban levő utólagos rendeletekkel, felvilágosító és utasító jegyzetekkel ellátva.

Irta **Hilibi HALLER KÁROLY**, a kolozsvári lr. jogakademián az által. polg. törvénykönyv, váltó- és kereskedelmijog, csőrendtartás és az általános bányatörv. h. tanára; az igazságügyi elmél. államvizsgálati bizottságnak tagja. Egy füzet ára 1 fnt 80 kr oszt. értékben.

FALI NPTÁR 1865-ik közönséges évre

katholus és protestáns, görög-orosz, és izraelita naptárral, bélyeg-illeték táakkal, a kolozsvári cs. kir. levél- és szekérposta, valamint a Biasini gyorskocsi menetrendével ellátva.

☛ Klönös tekintettel hivatali használatra. ☛

Ára 30 kr. o. é.

!!! 48 fnt helyett CSAK 12 fnt !!!

D-tor C. A. **Wunderlich**, Handbuch der **PATHOLOGIE** und **THERAPIE**. 2-te vernehe Aufl. 4 Bände 12 fl. ö. W.

Titlány és egy férj sem.

Operette Suppé-tól.

Potprii 1 fnt 32 kr.
Francia négyes, Pischingertől 60 kr.
Polka Wittetől 40 kr.

(118) **Vendéglő haszonbéri hirdetés.** (1—2)

A kolozsvári **verefogadó** folyó 1865 Szentgyörgy napjától négy egymástán folyó évekre haszonbérbe ldo. A kivenni szándékozó értekezhet személyesen, vagy levél által Alparéton tulajdos Vajda Jánossal.